

RP 5/2007 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om kontroller av kontanta medel som förflyttas över Europeiska gemenskapens gräns

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om kontroller av kontanta medel som förflyttas över Europeiska gemenskapens gräns. Genom den föreslagna lagen utfärdas nationella bestämmelser som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning om kontroller av kontanta medel som förs in

i eller ut ur gemenskapen och som bl.a. gäller sättet för anmälan av kontanta medel, den behöriga myndigheten och dess befogenheter samt påföljder vid underlåtenhet att fullgöra anmälningsplikten.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 15 juni 2007.

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Bakgrund

En av Europeiska gemenskapens uppgifter är att främja en harmonisk, väl avvägd och hållbar utveckling av ekonomiska verksamheter i hela gemenskapen genom att inrätta en gemensam marknad och en ekonomisk och monetär union. Den inre marknaden omfattar ett område utan inre gränser, i vilket fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital säkerställs. Att vinning av olaglig verksamhet förs in i det finansiella systemet är ett hot mot en sund och hållbar ekonomisk utveckling i gemenskapen och medlemsstaterna. Genom rådets direktiv 91/308/EEG av den 10 juni 1991 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar, nedan *direktivet om penningtvätt*, har en gemenskapsmekanism införts för att förebygga penningtvätt genom övervakning av transaktioner som utförs genom kredit- och finansinstitut och vissa typer av yrken. Eftersom det ansågs föreligga en risk för att tillämpningen av denna mekanism skulle leda till ökad förflyttning av kontanta medel i olagliga syften, bad rådet den 17 oktober 2000 kommissionen att utreda möjligheten att framlägga ett förslag till införande av ett regelverk för Europeiska gemenskapen om införandet av ett kontrollsystem för kon-

tanta medel i syfte att stärka bekämpandet av penningtvätt på gemenskapsnivå. Den 25 juni 2002 framlade kommissionen ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förebyggande av penningtvätt genom tullsamarbete.

Med stöd av vad som anförts ovan antog Europaparlamentet och rådet den 26 oktober 2005 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1889/2005 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur gemenskapen, nedan *förordningen*. Förordningen trädde i kraft den 15 december 2005. Förordningen tillämpas ändå inte förrän fr.o.m. den 15 juni 2007.

1.2 Förordningens huvudsakliga innehåll

Förordningen tillämpas på kontroller av kontanta medel som medförs av fysiska personer som reser in i eller ut ur gemenskapen. I förordningen bestäms om en anmälningsplikt för fysiska personer som reser in i eller ut ur gemenskapen och medför kontanta medel till ett värde av minst 10 000 euro. Detta belopp skall anmälas till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat genom vilken denne reser in i eller ut ur gemenskapen. Tack vare anmälningsplikten kan man vid gemenskapens yttre gräns samla information om förflyttningar av kontanta medel och

lämna denna till de myndigheter som svarar för bekämpandet av penningtvätt i medlemsstaten. Vid behov kan information även lämnas till de behöriga myndigheterna i andra medlemsstater, till Europeiska gemenskapernas kommission och tredjeländer.

Genom förordningen bestäms alltså om anmälningsplikten i fråga om kontanta medel. Förordningen begränsar inte som sådan införsel av kontanta medel i gemenskapen eller utförsel av kontanta medel ur gemenskapen. Det är inte fråga om övervakning av brottslighet utan närmast om kontroll av förflyttningar av kontanta medel i samband med vilken man kan upptäcka förflyttningar över gemenskapens yttre gräns av medel som hör samman med penningtvätt eller annan brottslig verksamhet. Övervakningen av förflyttningar av kontanta medel kan också leda till att man kommer brottslig verksamhet på spåren, varvid det kan bli aktuellt att inleda en förundersökning.

Enligt artikel 1 är målet med förordningen att komplettera bestämmelserna i direktivet om penningtvätt när det gäller transaktioner som utförs genom finans- och kreditinstitut och vissa yrken med harmoniserade regler för de behöriga myndigheternas kontroll av kontanta medel som förs in i eller ut ur gemenskapen. En harmonisering påverkar inte möjligheterna för medlemsstaterna att tillämpa nationella kontroller av förflyttningar av kontanta medel inom gemenskapen. I artikel 1.2 bestäms att förordningen inte skall påverka nationella åtgärder för att kontrollera förflyttningar av kontanta medel inom gemenskapen, om de vidtas i enlighet med artikel 58 i fördraget.

I artikel 2 i förordningen finns definitioner på behöriga myndigheter och kontanta medel, bägge viktiga vid tillämpningen av förordningen. Med behöriga myndigheter avses enligt artikel 2 punkt 1 i förordningen medlemsstaternas tullmyndigheter eller andra myndigheter som har bemyndigats av medlemsstaterna att tillämpa denna förordning. Med kontanta medel avses enligt artikel 2 punkt 2 a för det första överlåtbara innehavarpapper, inbegripet penninginstrument utställda på innehavaren, exempelvis resecheckar. Med kontanta medel avses också överlåtbara värdepapper, inbegripet checkar,

reverser eller skuldebrev samt postanvisningar, som antingen är utställda på innehavaren, har endosserats utan inskränkning, är utställda på en fiktiv betalningsmottagare eller annars har en sådan form att rätten till dem övergår vid leverans, samt ofullständiga instrument, inbegripet checkar, reverser eller skuldebrev samt postanvisningar, som är undertecknade, men där betalningsmottagarens namn är utelämnat. Enligt artikel 2 punkt 2 b avses med kontanta medel också kontanter, dvs. sedlar och mynt som är i omlopp som betalningsmedel.

I artikel 3 i förordningen bestäms om anmälningsplikten i fråga om kontanta medel. Enligt artikel 3.1 skall varje fysisk person som reser in i eller ut ur gemenskapen och medför kontanta medel till ett värde av minst 10 000 euro anmäla detta belopp till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat genom vilken denne reser in i eller ut ur gemenskapen. Anmälningsplikten har inte uppfyllts om informationen är oriktig eller ofullständig. I artikel 3.2 finns bestämmelser om vilka uppgifter som skall lämnas. Anmälan skall innehålla uppgifter om anmälaren. Utöver det skall man ange ägaren och mottagaren av de kontanta medlen, beloppet och typen av kontanta medel, de kontanta medlens ursprung och avsedda användning samt transportvägen och transportmedlet. I artikel 3.3 finns bestämmelser om sättet för anmälan. Informationen skall lämnas skriftligt, muntligt eller elektroniskt, vilket fastställs av den medlemsstat som avses i artikel 3.1. På begäran av anmälaren skall denne dock ha rätt att lämna informationen skriftligt.

I artikel 4 i förordningen finns bestämmelser om behöriga myndigheters befogenheter. För att kontrollera att anmälningsplikten enligt artikel 3 i förordningen fullgörs skall tjänstemän vid de behöriga myndigheterna ha rätt att, i enlighet med villkoren i den nationella lagstiftningen, kontrollera fysiska personer, deras bagage och deras transportmedel. Den behöriga myndigheten får dessutom kvarhålla kontanta medel genom administrativt beslut i enlighet med villkoren i nationell lagstiftning, om anmälningsplikten enligt artikel 3 i förordningen inte uppfylls.

I artikel 5 i förordningen bestäms om registrering och bearbetning av information om

kontanta medel. Enligt artikel 5.1 skall den information som lämnas till de behöriga myndigheterna eller som de behöriga myndigheterna erhåller genom kontroller registreras och bearbetas av de behöriga myndigheterna och göras tillgänglig för de myndigheter i medlemsstaten som avses i artikel 6.1 i direktivet om penningtvätt. I artikel 5.2 bestäms om registrering, bearbetning och vidarebefordran av sådan information om belopp som understiger 10 000 euro till de myndigheter i medlemsstaten som avses i artikel 6.1 i direktivet om penningtvätt, om det finns tecken på sådan olaglig verksamhet i anknytning till förflyttningen av kontanta medel som avses i direktivet om penningtvätt.

I artikel 6 i förordningen bestäms om informationsutbyte inom gemenskapen. Enligt artikel 6.1 får den information som erhålls genom anmälan eller kontroll överlämnas till behöriga myndigheter i andra medlemsstater om det finns tecken på att kontantbeloppen har samband med sådan olaglig verksamhet i anknytning till förflyttningen av kontanta medel som avses i direktivet om penningtvätt. På informationsutbyte iakttas då i tillämpliga delar rådets förordning (EG) nr 515/97 om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter och om samarbete mellan dessa och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen. Enligt artikel 6.2 skall informationen även överlämnas till kommissionen om det finns tecken på att kontantbeloppen har samband med bedrägeri eller annan olaglig verksamhet som är till skada för gemenskapens ekonomiska intressen.

I artikel 7 i förordningen finns en bestämmelse om informationsutbyte med tredjeländer. Den information som erhålls enligt förordningen får översändas av medlemsstaterna eller av kommissionen till ett tredjeland, under förutsättning att de behöriga myndigheter som erhåller denna information samtycker till detta och med respekt för relevanta nationella bestämmelser och gemenskapsbestämmelser om överföring av personuppgifter till tredjeländer. När informationsutbyte är av särskilt intresse för förordningens tillämpning skall medlemsstaten underrätta kommissionen om detta.

Enligt artikel 8 i förordningen skall alla uppgifter som är av konfidentiell natur eller som överlämnats på konfidentiella grunder omfattas av kravet på tystnadsplikt. De får inte röjas av de behöriga myndigheterna utan uttryckligt tillstånd från den person eller den myndighet som överlämnat dem. Det skall dock vara tillåtet att meddela uppgifter om de behöriga myndigheterna är skyldiga att göra detta enligt gällande bestämmelser, särskilt i samband med rättsliga förfaranden. Om uppgifter röjs eller meddelas skall det ske med strikt iakttagande av gällande bestämmelser om skydd av personuppgifter, särskilt Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter.

Artikel 9 i förordningen gäller sanktioner som genomförs om den anmälningsplikt som föreskrivs i förordningen inte fullgörs. Artikel 9 ålägger varje medlemsstat att införa sanktioner som skall tillämpas om den anmälningsplikt som föreskrivs i artikel 3 inte fullgörs. Dessa sanktioner skall vara effektiva, proportionerliga och avskräckande. Medlemsstaterna skall meddela kommissionen vilka sanktioner som är tillämpliga senast den 15 juni 2007.

Enligt artikel 10 i förordningen skall kommissionen översända en rapport till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av förordningen fyra år efter det att den har trätt i kraft.

I artikel 11 finns en ikraftträdandebestämmelse. Förordningen träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning, men den skall tillämpas först från och med den 15 juni 2007.

1.3 Nationell lagstiftning

Finlands nationella lagstiftning saknar bestämmelser om anmälningsplikt i fråga om kontanta medel som förs in i eller ut ur landet, liksom om annan övervakning av inför-

sel och utförelse av kontanta medel. Enligt tullagen (1466/1994) har tullmyndigheten dock befogenheter att bekämpa penningtvättsbrott. Enligt 14 § 1 mom. 5 punkten i tullagen har tullmyndigheten rätt att i samband med annan granskning granska personers medhavda penningtillgångar för att avslöja sådan penningtvätt som avses i 32 kap. 6 § i strafflagen (39/1889). Enligt 14 § 1 mom. 6 punkten i tullagen kan tullmyndigheten även ställa frågor om penningtillgångar och be passagerare om identifieringshandlingar, såsom identitetsbevis eller pass. Enligt bestämmelserna i tullagen kan i tullverkets bevakningsdataregister även registreras uppgifter om enskilda misstänkta transporter av kontanta medel som kan ha samband med penningtvätt. Enligt 26 § 1 och 2 mom. i tullagen kan tullmyndigheten anmäla sådana misstänkta fall till centralen för utredning av penningtvätt.

Tullmyndigheten är även behörig att utföra en utredning av penningtvättsbrott som avses i 32 kap. 6 § i strafflagen och som omfattar import eller export av egendom. Däremot är tullmyndigheten inte behörig att utreda brott som gäller finansiering av terrorism som avses i 34 a kap. 5 § i strafflagen. I samband med utredningen av ett penningtvättsbrott har tullmyndigheten rätt att använda sig av straffrättsliga tvångsmedel som föreskrivs i tvångsmedelslagen.

1.4 Bestämmelser i EU:s andra medlemsstater om kontroll av kontanta medel som förflyttas över gränserna

De nationella åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter är halvfärdiga i många medlemsstater. I andra medlemsstater föreslås de nationella bestämmelserna om verkställigheten av förordningen främst tas in i tullagstiftningen eller i speciallagstiftning som gäller frågan. I de medlemsstater som redan har tagit i bruk ett system för kontroll av förflyttningar av kontanta medel grundar sig de nationella bestämmelser som kompletterar förordningen främst på sådana lösningar i den gällande lagstiftningen som endast anpassats efter bestämmelserna i förordningen. Enligt uppgift kommer de nationella bestämmelser som kompletterar förordningen

inte att vara speciellt enhetliga i de olika medlemsstaterna. De påföljder som tillämpas om den anmälningsplikt som föreskrivs i förordningen inte uppfylls kommer t.ex. att variera från administrativa påföljder till fängelsestraff.

Sveriges regering har lämnat sin lagrådsremiss "Tullkontroll av kontanta medel" (Finansdepartementet) till lagrådet den 16 februari 2007. Det föreslås att de nationella bestämmelser som kompletterar förordningen tas in i tullagen. I propositionen finns bestämmelser bl.a. om sättet för anmälan om kontanta medel, behöriga myndigheters befogenheter och sanktioner då man bryter mot anmälningsplikten i fråga om kontanta medel. Anmälan enligt förordningen skall lämnas skriftligt eller elektroniskt. I fråga om kontrollbefogenheterna föreslås att tullverket för kontroll av att anmälningsplikten har fullgjorts enligt förordningen får undersöka transportmedel och bagage, såsom resväskor och portföljer samt handväskor och liknande som medförs av resande vid inresa till Europeiska gemenskapens tullområde. Om det finns anledning att anta att en person inte har fullgjort sin anmälningsplikt enligt förordningen, får kroppsvisitation i syfte att eftersöka kontanta medel utföras på honom eller henne. I propositionen finns även bestämmelser om kvarhållande av kontanta medel. Om anmälningsplikten enligt förordningen inte har uppfyllts får tullverket kvarhålla kontanta medel om det behövs för att genomföra en kontroll. I fråga om sanktioner föreslås att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot anmälningsplikten i förordningen döms för tullförseelse till böter enligt tullagen.

1.5 Den internationella utvecklingen

Det internationella samarbetet för bekämpande av penningtvätt har bedrivits särskilt i arbetsgruppen för finansiella åtgärder mot penningtvätt (Financial Action Task Force, FATF) som bildades vid det G7-toppmöte som hölls i Paris 1989. Arbetsgruppen för finansiella åtgärder mot penningtvätt antog den 22 oktober 2004 den särskilda rekommendation nr IX i vilken staterna uppmanas att genomföra åtgärder i syfte att spåra fysis-

ka förflyttningar av kontanta medel över gränserna, inbegripet ett anmälningssystem eller annan meddelandeplikt. I förordningen har den särskilda rekommendation av FATF som nämns ovan beaktats och den kan anses bli genomförd genom förordningen och den föreslagna lag som kompletterar bestämmelserna i förordningen.

Det internationella samarbetet för bekämpande av penningtvätt inbegriper även Europarådets konvention om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott samt finansiering av terrorism som godkändes vid Europarådets toppmöte den 1 maj 2005. Enligt artikel 13.3 i konventionen skall parterna vidta behövliga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att upptäcka betydande fysiska förflyttningar av kontanta medel och överlåtbara värdepapper över gränserna. Finland har undertecknat konventionen den 16 december 2005, men den har inte ännu verkställts nationellt. Förordningen och den lag som nu föreslås torde ändå kunna anses uppfylla de lagstiftningsåtgärder som den nämnda konventionen förutsätter i fråga om kontrollen av fysiska förflyttningar av kontanta medel över gränserna.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

Europaparlamentets och rådets förordning är enligt gemenskapsrätten giltig som sådan. Förordningen förutsätter dock kompletterande nationella bestämmelser eftersom vissa frågor enligt förordningen skall avgöras nationellt. Den föreslagna lagstiftningen är avsedd att komplettera bestämmelserna i förordningen i den utsträckning detta är nödvändigt. För att säkerställa en effektiv verkställighet av förordningen föreslås att det stiftas en särskild lag som gäller tillämpningen av förordningen i Finland.

Artikel 2 innehåller definitioner på de viktigaste begreppen i förordningen. Det har dock överlåtits på den nationella lagstiftningen att definiera den behöriga myndigheten. Lagstiftningen i Finland har ingen allmän bestämmelse om vilken eller vilka myndigheter som kontrollerar kontanta medel som förs in i Finland utifrån gemenskapen eller som förs

ut ur Finland utanför gemenskapen. Bestämmelser om den behöriga myndigheten skall tas in i den föreslagna lagen.

Den rättsliga grunden för förordningen är artikel 135 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, som gäller tull-samarbetet inom gemenskapen. Med behöriga myndigheter avses enligt förordningen tullmyndigheter eller andra myndigheter som har bemyndigats av medlemsstaterna att tillämpa denna förordning. I förordningens ingress nämns även att tullmyndigheten är en myndighet som tillämpar förordningen. Det kan anses vara i överensstämmelse med förordningens utgångspunkter och syften att förordningen tillämpas av den myndighet som verkställer gemenskapens tullagstiftning.

Vid tullområdets yttre gräns utövar tullverket tillsyn över godstrafik mellan gemenskapens tullområde och tredjeländerna utanför det och sörjer bl.a. för att tullbeskattningen verkställs på behörigt sätt. Behandlingen av tulldeklarationer och vissa andra anmälningar ingår i tullverkets normala verksamhet. Tullverket har även tillgång till de nödvändiga datasystemen och de övriga kanalerna för informationsutbyte samt etablerade tillvägagångssätt för snabbt informationsutbyte med tullmyndigheterna i andra medlemsstater och tredjeländer samt med kommissionen.

Eftersom tullverket redan nu har alla de förutsättningar som behövs för att tillämpa förordningen är det naturligt och praktiskt, och förnuftigt med tanke på resursanvändningen, att i första hand tullverket är den behöriga myndighet som avses i förordningen och som bl.a. tar emot de anmälningar om kontanta medel som avses i förordningen och sörjer för det informationsutbyte som förutsätts enligt förordningen. Med beaktande av att gränsbevakningsväsendet enligt 24 § i gränsbevakningslagen (578/2005) sköter tullövervakning vid riksgränsen och vid de gränsövergångsställen där tullverket inte har ordnat tullövervakning vore det dock ändamålsenligt att även gränsbevakningsväsendet, när det sköter tulluppgifter, skulle vara behörigt i enlighet med vad som avses i förordningen. Gränsbevakningsväsendets befogenhet att tillämpa förordningen begränsas till skötandet av tulluppgifter eftersom det inte är

ändamålsenligt att två olika myndigheter vid samma gränsövergångsställe samtidigt tar emot anmälningar om kontanta medel och sköter andra uppgifter som gäller tillämpningen av förordningen. Det är tydligare också med tanke på de anmälningspliktiga att endast en myndighet per verksamhetsställe tar emot anmälningar. Då de för uppgiften behöriga myndigheterna åtminstone i de övriga medlemsstaterna i första hand är tullmyndigheterna, som har utvecklat etablerade samarbetsformer och teleförbindelser mellan sig, är det bäst att det informationsutbyte som avses i förordningen sköts mellan myndigheter som motsvarar varandra.

I artikel 3 i förordningen finns bestämmelser om anmälningsplikten. Enligt artikel 3.3 skall anmälan lämnas skriftligt, muntligt eller elektroniskt, vilket fastställs av den medlemsstat genom vilken man reser in i eller ut ur gemenskapen. På begäran av anmälaren skall denne dock alltid ha rätt att lämna informationen skriftligt. I den nationella lagen behövs en bestämmelse om hur anmälan lämnas. Det föreslås att i lagen tas in en bestämmelse enligt vilken anmälan skall lämnas skriftligen. En skriftlig anmälan är ändamålsenlig för både myndigheterna och de anmälningsskyldiga. Enligt 9 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) uppfyller också elektroniska dokument som sänts till en myndighet kravet på skriftlig form. En elektronisk anmälan skulle dock inte vara praktiskt genomförbar för tillfället, då det skulle bland annat förutsätta elektronisk identifiering. Enligt förslaget är det inte möjligt att lämna en anmälan muntligt. En muntlig anmälan kan inte betraktas som ändamålsenlig med hänsyn till arten och mängden av uppgifter som en anmälan skall innehålla och med hänsyn till att den information som lämnas i vilket fall som helst skall föras in i myndighetens register. Man kan även anta att det innebär extra arbete för myndigheterna och en onödig väntan för de anmälningspliktiga om anmälan lämnas muntligen. Med beaktande av den föreslagna straffbestämmelsen vid förseelse mot anmälningsplikten är en skriftlig anmälan bättre även med tanke på de anmälningspliktigas rättsskydd.

I den lag som kompletterar förordningen skall även tas in bestämmelser om den behöriga myndighetens befogenheter. Enligt artikel 4 i förordningen har de behöriga myndigheterna rätt att, i enlighet med villkoren i den nationella lagstiftningen, kontrollera fysiska personer, deras bagage och deras transportmedel samt kvarhålla kontanta medel genom administrativt beslut. Tullverket och gränsbevakningsväsendet har redan, enligt de allmänna lagar som reglerar deras verksamhet, de kontrollbefogenheter som avses i förordningen. Eftersom kontrollbefogenheterna begränsar de grundläggande fri- och rättigheterna är det motiverat att ta in särskilda bestämmelser om detta i den lag som föreslås när det gäller att kontrollera anmälningsplikten i fråga om kontanta medel. I lagen behöver dessutom tas in närmare bestämmelser om sådan kroppsvisitation som omfattar annat än resgods och ytterkläder och som utförs för kontroll av att anmälningsplikten i fråga om kontanta medel har fullgjorts. I den föreslagna lagen skall även tas in bestämmelser om befogenheten att administrativt kvarhålla och omhänderta kontanta medel då anmälningsplikten inte uppfylls, eftersom den gällande lagstiftningen saknar sådana bestämmelser om detta som förutsatts enligt förordningen. Vidare bör det beaktas att åtgärderna för kontroll av kontanta medel skall anses som den tullåtgärd som avses i 3 § 1 mom. 4 punkten i tullagen och för vars utförande den behöriga myndigheten har tillgång till befogenheterna enligt tullagen till den del det inte föreskrivs något annat om saken i den föreslagna lagen. Vid användningen av de befogenheter som föreskrivs i den föreslagna lagen skall även de administrativa principer som föreskrivs i tullagen och i annan lag följas.

Artikel 9 förutsätter att medlemsstaterna inför sanktioner som skall tillämpas om den anmälningsplikt som föreskrivs i artikel 3 inte fullgörs. Sanktionshotet skall vara tillräckligt effektivt och ha ett förebyggande syfte, men det skall också vara proportionerligt i förhållande till hur allvarlig gärningen är. Förordningen lämnar det öppett för medlemsstaten att välja typen av sanktion. Sanktionerna kan vara administrativa eller straffrättsliga.

I den gällande lagstiftningen saknas en bestämmelse som innebär påföljder (sanktioner) då anmälningssplikten i fråga om kontanta medel inte fullgörs. I 31—33 § i tullagen finns bestämmelser om administrativa avgiftspåföljder, dvs. tullhöjning och felavgift. Med felavgift bestraffas sådana felaktigheter som gäller förfaranden där tull inte fastställs. Dessa administrativa påföljder kan dock föreläggas rätt heltäckande för olika ofullständigheter, felaktigheter, förseningar och andra försummelse som gäller tullbeskattning och tullverksamhet. Tillämpningsområdet för de administrativa påföljderna enligt tullagen är alltså brett. Vidare bör det beaktas att tullhöjning och felavgift enligt tullagen är avsedda som påföljd närmast för juridiska personer. Med beaktande av de faktorer som nämns ovan har de administrativa påföljderna i tullagen inte utgjort jämförelseobjekt när man övervägt påföljder för förseelse mot anmälningssplikten i fråga om kontanta medel.

I 42 § 3 mom. i tullagen bestäms att den som uppsåtligt eller av grovt vållande försummar deklARATIONSSKYLDIGHET eller annan skyldighet enligt kodexen, tullagen eller stadganden som utfärdats med stöd av dem eller som annars bryter mot nämnda stadganden skall dömas för tullförseelse till böter. I detaljmotiveringen till den regeringsproposition som gäller nämnda lagrum (RP 257/1994 rd) konstateras att det med tullagstiftningen enligt artikel 1 i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen, nedan kallad tullkodex, avses bestämmelser som utfärdats på gemenskapsnivå eller nationell nivå för verkställigheten av kodexen. Bestämmelsen om tullförseelse kan inte anses vara tillämplig på fall som gäller underlåtenhet att fullgöra den anmälningssplikt i fråga om kontanta medel som avses i förordningen.

Med beaktande av det ovan nämnda föreslås straffrättsliga påföljder för underlåtenhet att fullgöra anmälningssplikten i fråga om kontanta medel. Straffet föreslås vara bötestraff, liksom för tullförseelse. Detta är motiverat eftersom båda straffbestämmelserna straffar förseelse mot förfarandet. Den föreslagna straffbestämmelsen kan anses uppfylla förordningens krav på att sanktionerna skall

vara effektiva, proportionerliga och avskräckande.

I lagen föreslås även bestämmelser om vilken valutaomräkningskurs som skall användas när sådana kontanta medel i utländsk valuta som förs in i eller ut ur landet omräknas i euro. Med tanke på den anmälningsspliktiges rättsskydd och den praktiska verksamheten är det motiverat att den omräkningskurs som börjar tillämpas är klart fastställt.

I förordningen bestäms om registrering och utlämnande av information. Med tanke på lagstiftningens tydlighet och den exakthet som fordras av lagstiftningen om personuppgifter föreslås att det i lagen tas in i huvudsak informativa, kompletterande bestämmelser om registreringen av information och informationens offentlighet. I fråga om utlämnandet av information lämnar förordningen det öppet vilken myndighet som skall lämna ut informationen till den myndighet som avses i artikel 6.1 i direktivet om penningtvätt, dvs. i Finland till centralen för utredning av penningtvätt, och vid behov till de behöriga myndigheterna i andra länder, till kommissionen och till tredjeländer. Bestämmelser om detta behöver därför tas in i den föreslagna lagen.

3 Propositionens konsekvenser

Propositionen möjliggör en fullvärdig, praktisk tillämpning i Finland av förordningen om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur gemenskapen.

De ekonomiska konsekvenserna av propositionen är små. Det är närmast organiserandet av anmälningssplikten och informationen om de nya föreskrifterna till resenärer som orsakar tullverket direkta kostnader. Kostnaderna kan emellertid täckas i anslutning till tullverkets omkostnader. Propositionen förutsätter inte heller en ökning av personalen.

Anmälningssplikten i fråga om kontanta medel som förs in i eller ut ur gemenskapen är en ny förpliktelse i Finlands lagstiftning. Kontrollen av kontanta medel som förflyttas över gränserna är ändå inte en helt ny uppgift för tullmyndigheten. Tullmyndigheten, och även gränsbevakningsmyndigheten när den sköter tulluppgifter, har redan för närvarande

rätt att i samband med annan granskning bl.a. granska personers medhavda penningtillgångar för att avslöja penningtvätsbrott, införa uppgifter i sitt bevakningsdataregister om enskilda misstänkta förflyttningar och anmäla dem till centralen för utredning av penningtvätt. Att utse tullmyndigheten och gränsbevakningsmyndigheten till den behöriga myndighet som avses i förordningen ökar arbetet för myndigheterna då det gäller kontrollerna av förflyttningar av kontanta medel över gränserna.

Eftersom anmälningsplikten i fråga om kontanta medel är en ny förpliktelse är det svårt att bedöma antalet anmälningar som kommer att lämnas till tullmyndigheten och gränsbevakningsmyndigheten. Mottagande, registrering och bearbetning av anmälningar samt kontroll av att anmälningsplikten har fullgjorts orsakar mera arbete i synnerhet för tullmyndigheten, som i första hand övervakar tillämpningen av förordningen i Finland, men även i viss mån för gränsbevakningsmyndigheten.

Enligt uppskattning kommer ett tiotal förseelser mot anmälningsplikten i fråga om kontanta medel att behandlas årligen och de orsakar endast obetydligt mer arbete för myndigheterna. Införandet av ett system för kontroll av förflyttning av kontanta medel innebär dessutom mera informations-, anvisnings- och utbildningsarbete för i synnerhet tullmyndigheterna, och i viss mån även ett ökat nationellt och internationellt samarbete mellan myndigheter. Skötandet av de uppgifter som avses ovan kan dock inte anses kräva tilläggsresurser. Uppgifterna kan skötas med den nuvarande personalen och vid behov genom en omfördelning av resurser. Enligt uppskattning finns det inte behov av mera personal inom åklagarmyndigheterna eller domstolarna på grund av förseelser mot anmälningsplikten i fråga om kontanta medel.

Införandet av ett system för kontroll av kontanta medel som förflyttas över gränserna ökar det antal anmälningar om förflyttning av kontanta medel som centralen för utredning av penningtvätt får ta emot. Tullstyrelsen skall lämna all den information om penningtvätt som erhålls genom anmälningar eller de kontroller som avses i förordningen till centralen för utredning av penningtvätt. I vissa

fall kan till centralen för utredning av penningtvätt även meddelas om förflyttning av summor av kontanta medel som understiger 10 000 euro. Bearbetningen av anmälningar och de åtgärder som de förutsätter orsakar något mera arbete för centralen för utredning av penningtvätt. Utgående från det uppskattade antalet anmälningar och andra faktorer anses det dock inte finnas något behov av att öka personalen vid centralen för utredning av penningtvätt.

Genom kontrollsystemet för kontanta medel som förs in i eller ut ur gemenskapen strävar man efter att effektivisera kontrollen av förflyttningar av kontanta medel vid den yttre gränsen för Europeiska gemenskapen och förbättra informationsutbytet mellan myndigheterna. Förordningen kompletterar direktivet om penningtvätt och effektiviserar för sin del bekämpandet av penningtvätt. Om anmälningsplikten i fråga om kontanta medel och informationsutbytet organiseras på det sätt som föreslås i förordningen kommer tullmyndigheten och gränsbevakningsmyndigheten samt centralen för utredning av penningtvätt att få mera information om förflyttningar av kontanta medel över gränserna. Erhållandet av information förbättrar myndigheternas möjligheter att upptäcka misstänkta fall och spåra penningtillgångar som kan hänföras till brottslig verksamhet. I synnerhet kan de fall då man får information om kontanta medel som härrör från Finland leda till att även omfattande brott avslöjas. Också det faktum att förslaget gör det möjligt att i vissa fall kvarhålla kontanta medel som administrativ åtgärd ger myndigheterna mera tid att utreda medlens ursprung och avsedda användning och vid behov hindra utförseln av medel som erhållits genom brott.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid finansministeriet. Utlåtande om den gavs av justitieministeriet, inrikesministeriet, Helsingfors förvaltningsdomstol, Centralkriminalpolisen, Finlands Bank, dataombudsmannens byrå och Tullstyrelsen. Inrikesministeriet har i sitt utlåtande framfört att alla PTG-myndigheter, dvs. polisen, tullen och gränsbevakningsvä-

sendet, skall nämnas som behöriga myndigheter i lagförslaget och att detta även till behövliga delar skall beaktas i de andra bestämmelserna i lagförslaget. I övrigt har remissinstanserna till största delen ställt sig positiva till förslaget, och deras utlåtanden har beaktats i den fortsatta beredningen.

5 Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Enligt artikel 9.2 skall medlemsstaterna senast den 15 juni 2007 meddela kommissionen vilka sanktioner som är tillämpliga vid underlåtenhet att fullgöra den anmälningsplikt som föreskrivs i artikel 3 i förordningen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1 §. Tillämpningsområde. Av den bestämmelse som gäller tillämpningsområde framgår att lagen innehåller kompletterande bestämmelser om tillämpningen i Finland av Europaparlamentets och rådets förordning om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur gemenskapen. Bestämmelserna i lagen skall tillämpas när bestämmelserna i nämnda förordning blir tillämpliga.

2 §. Behörig myndighet. I paragrafen definieras den behöriga myndigheten i Finland på det sätt som avses i artikel 2.1 i förordningen. Den myndighet som primärt övervakar tillämpningen av förordningen i Finland är tullverket, som vid tullområdets yttre gräns också övervakar godstrafiken mellan gemenskapens tullområde och tredjeländer utanför det. Även gränsbevakningsväsendet är behörigt när det sköter tulluppgifter. Enligt 24 § 1 mom. i gränsbevakningslagen sköter gränsbevakningsväsendet tullövervakning vid riksgränsen och vid de gränsövergångsställen där tullverket inte har ordnat tullövervakning. Dessutom kan gränsbevakningsväsendet enligt 24 § 2 mom. i gränsbevakningslagen på begäran av en tullman som tillhör befälet sköta tullövervakning som avser personers in- och utresa även vid ett gränsövergångsställe där tullverket i övrigt sköter tullövervakningen. Vid landgränserna i norr har tullverket och gränsbevakningsväsendet t.ex. enats om myndighetssamarbete för att effektivisera sin resursanvändning, vilket innebär att de på gränsövergångsställena turvis kan sköta gränsbevaknings- och tulluppgifter för varandras räkning.

3 §. Anmälan. En i artikel 3 i förordningen avsedd anmälan om att kontanta medel som avses i artikel 2 i förordningen förs in i eller ut ur gemenskapen till ett värde av minst 10 000 euro skall lämnas till den behöriga myndighet som avses i 2 §. I praktiken motsvarar tidpunkten för lämnandet av anmälan om kontanta medel i hög grad tidpunkten för lämnandet av tulldeklaration för import eller export av varor.

Artikel 3.3 i förordningen förutsätter att medlemsstaten fastställer sättet för anmälan av information. I Finland lämnas anmälan skriftligen. Tullstyrelsen ges fullmakt att utfärda närmare föreskrifter om anmälningsform, platsen för lämnande av anmälan och även andra tekniska detaljer i samband med sättet för anmälan. Tullstyrelsen kan t.ex. fastställa en enhetlig blankett på vilken anmälan skall lämnas.

4 §. Valutaomräkningskurser. I paragrafen föreskrivs om den omräkningskurs som skall användas när sådana kontanta medel i utländsk valuta som medförs och anmäls omräknas i euro. Vid omräkningen används de omräkningskurser som fastställs av Tullstyrelsen enligt 7 § i tullagen och som även används i annan tullverksamhet.

5 §. Granskningsrätt. I paragrafen föreskrivs, på det sätt som artikel 4 i förordningen förutsätter, om de behöriga myndigheternas kontrollbefogenheter för effektiv kontroll av förflyttningen av kontanta medel. Kontrollbefogenheterna motsvarar de befogenheter som får användas i den vanliga tullövervakningen.

Enligt det föreslagna 1 mom. har den behöriga myndigheten rätt att hejda en person och granska hans eller hennes ytterkläder och

resgods när personen reser in i eller ut ur gemenskapen, samt hejda och granska fordon för kontroll av att den anmälningsplikt i fråga om kontanta medel som avses i förordningen har fullgjorts. Kontrollbefogenheterna kan användas utan konkreta misstankar om brott för kontroll av att anmälningsplikten i fråga om kontanta medel har fullgjorts. Kontrollbefogenheterna motsvarar de befogenheter som föreskrivs i 14 § 1 mom. 1 och 2 punkten i tullagen och som en tullmyndighet eller annan behörig myndighet har rätt att använda för utförande av tullåtgärder. En gränsbevakningsman har motsvarande befogenheter vid tullåtgärder enligt 34 § 1 mom. i den gällande gränsbevakningslagen.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om utförande av kroppsvisitation som omfattar annat än ytterkläder eller resgods, för kontroll av att anmälningsplikten i fråga om kontanta medel har fullgjorts. Enligt den föreslagna bestämmelsen är en förutsättning för utförande av en sådan kroppsvisitation att personen på sannolika skäl misstänks för att inte fullgöra anmälningsplikten enligt artikel 3 i förordningen. Den kontrolltröskel, ”på sannolika skäl”, som utgör förutsättning för att den kroppsvisitation som avses i momentet skall få utföras skall bedömas på samma sätt som förutsättningarna för kroppsvisitation enligt 15 § i tullagen. Kriteriet ”på sannolika skäl” används som bevismässig förutsättning även för vissa åtgärder i enlighet med tvångsmedelslagen, men det har ansetts att det inte direkt kan likställas med det kriterium som avses i 15 § i tullagen. I momentet föreskrivs också om den tjänsteman som beslutar om åtgärden. I övrigt iakttas i tillämpliga delar vad som i tvångsmedelslagen (450/1987) bestäms om kroppsvisitation.

Den kroppsvisitation som avses i 2 mom. skapar alltså möjligheter att kontrollera andra kläder som personen bär än bara ytterkläderna och fickorna i dem samt att kontrollera om personen möjligen har gömt något på kroppen under kläderna. Den föreslagna rätten till kroppsvisitation är grundläggande för kontroll av att anmälningsplikten i fråga om kontanta medel har fullgjorts, eftersom t.ex. en kurir som innehar kontanta medel annars kan gömma valuta såsom sedlar eller andra kon-

tanta medel under sina ytterkläder, för att på så sätt försöka undvika att de hittas.

6 §. Rätt till omhändertagande. I paragrafen tas in bestämmelser om den behöriga myndighetens rätt att kvarhålla och omhänderta kontanta medel i en situation där anmälningsplikten inte har uppfyllts. Enligt artikel 4.2 i förordningen får kontanta medel kvarhållas genom administrativt beslut i enlighet med villkoren i nationell lagstiftning, om anmälningsplikten enligt artikel 3 inte uppfylls.

Tullmyndigheten, och även gränsbevakningsmyndigheten när den sköter tulluppgifter, har enligt gällande lagstiftning befogenheter att kvarhålla och omhänderta vara som inte tullklarats på behörigt sätt. Dessutom har tullmyndigheten rätt att kvarhålla en vara som skall exporteras eller importeras, om det finns grundad anledning till detta för att förebygga eller utreda brott.

Det primära syftet med de föreslagna bestämmelserna om kvarhållande och omhändertagande är att ge myndigheterna möjlighet att inhämta upplysningar i misstänkta fall och i synnerhet att ge myndigheterna tid att avgöra om det finns anledning att inleda en förundersökning i ärendet och besluta om eventuella straffrättsliga tvångsmedel, så att sådana kontanta medel som t.ex. härrör från eller är avsedda för olaglig verksamhet inte kan flyttas till utlandet eller annars utom räckhåll för myndigheterna.

I 6 § 1 mom. föreslås att den behöriga myndigheten har rätt att kvarhålla och omhänderta kontanta medel som förs in i eller ut ur gemenskapen, om anmälningsplikten enligt artikel 3 i förordningen inte uppfylls och om åtgärden är nödvändig för utredning av om det med stöd av annan lagstiftning finns anledning att vidta åtgärder beträffande de kontanta medlen. En förutsättning för omhändertagandet är sålunda för det första att anmälningsplikten har försummats eller att de uppgifter som lämnats i anmälan är oriktiga eller bristfälliga. För omhändertagande förutsätts dessutom att åtgärden är nödvändig för utredning av om det med stöd av annan lagstiftning, t.ex. tvångsmedelslagen, finns anledning att vidta åtgärder beträffande de kontanta medlen. Således kan omhändertagande inte göras enbart till följd av att en re-

senär har lämnat bristfälliga uppgifter i anmälan, om han eller hon i samband med kontrollen ger den behöriga myndigheten en tillförlitlig utredning i ärendet och det kan anses att det skedda snarast beror på misstag eller vårdslöshet och det inte finns behov av vidare utredningar eller åtgärder i ärendet. Där emot uppfylls förutsättningarna för omhändertagande t.ex. när en person lämnar oriktiga uppgifter och det finns tecken på att de kontanta medlen har samband med olaglig verksamhet och det skall avgöras om det finns anledning att inleda förundersökning och besluta om eventuella straffrättsliga tvångsmedel.

I det föreslagna 1 mom. bestäms, liksom i det föreslagna 5 § 2 mom., om den tjänsteman som beslutar om kvarhållande och omhändertagande. Rätten till omhändertagande är beroende av prövning, varvid behovet av omhändertagande av kontanta medel kan bedömas från fall till fall när villkoren uppfylls, med beaktande av det syfte med bestämmelserna som avses ovan. Vidare bör det beaktas att de föreslagna bestämmelserna om omhändertagande inte heller förutsätter att man vid ett omhändertagande bör ta ifrån den berörda personen alla kontanta medel. En utlåning som kommer till Finland kan t.ex. få behålla en så stor summa pengar som han eller hon kan anses behöva för att täcka de nödvändiga kostnaderna för sin resa.

Enligt 6 § 2 mom. kan ett omhändertagande vara i högst fem vardagar, om inte något annat följer av annan lagstiftning. Den föreskrivna tiden ger myndigheterna tid att utreda ärendet och avgöra om det t.ex. finns förutsättningar för att inleda en förundersökning samt besluta om eventuella straffrättsliga tvångsmedel. Om man beslutar sig för att inleda en förundersökning i ärendet kan man övergå till att använda tvångsmedel enligt tvångsmedelslagen, t.ex. beslag. Enligt 4 kap. 1 § i tvångsmedelslagen får ett föremål tas i beslag om det finns skäl att anta att det kan ha betydelse som bevis i brottmål eller att det har avhånts någon genom brott eller att en domstol förklarar det förbrutet. Den föreslagna tidsfristen på fem dagar motsvarar den tid som föreskrivs i 11 § 3 mom. i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (68/1998) under vilken en polisman som till-

hör befälet och är anställd vid centralen för utredning av penningtvätt kan meddela ett förordnande att avstå från att utföra tvivelaktiga affärstransaktioner.

I det föreslagna 2 mom. finns bestämmelser om åtgärder som garanterar rättssäkerheten för den berörda personen i samband med omhändertagandet av kontanta medel på samma sätt som det i 9 § i tullförordningen (1543/1994) finns bestämmelser om varor som inte tullklarats. Över omhändertagandet skall ges ett intyg och över omhändertagna kontanta medel skall föras bok. Avsikten är att den information som registreras skall föras in i tullverkets personregister som inrättas med stöd av 22 § i tullagen. I momentet föreslås också en bestämmelse om återlämnande av kontanta medel som omhändertagits. De kontanta medlen skall göras tillgängliga för eller återlämnas till personen inom fem vardagar från omhändertagandet i enlighet med vad personen och den behöriga myndigheten separat kommer överens om, om något annat inte föreskrivs i lag. I regel skall de kontanta medlen göras tillgängliga för personen på den tullanstalt i Finland som anges. Ett återlämnande av kontanta medel på något annat sätt kan komma i fråga t.ex. om personen hos vilken de kontanta medlen har omhändertagits är bosatt i utlandet och lämnar Finland efter omhändertagandet. Detta förutsätter alltid att den behöriga myndigheten och personen separat kommer överens om det.

I det föreslagna 2 mom. bestäms även om att den behöriga myndigheten kan deponera kontanta medel hos länsstyrelsen på det sätt som föreskrivs i lagen om deponering av pengar, värdeandelar, värdepapper eller handlingar som betalning eller till befrielse från annan fullgörelseskyldighet (281/1931), nedan *deponeringslagen*. Bestämmelsen tas in i den föreslagna lagen i händelse av att en person inte kan nås, t.ex. till följd av felaktiga kontaktuppgifter. I det föreslagna 2 mom. tas även in en bestämmelse om behörig länsstyrelse. Enligt förslaget görs deponeringen hos den länsstyrelse inom vars verksamhetsområde de kontanta medlen har omhändertagits. Bestämmelsen är nödvändig eftersom det kan uppstå oklarheter om vilken länsstyrelse som är behörig i fall där den person hos

vilken de kontanta medlen har omhändertagits är permanent bosatt i utlandet. Enligt en vedertagen tolkning av deponeringslagen skall betalningen deponeras hos den länsstyrelse där mottagaren av betalningen har sin hemort, och således finns i deponeringslagen inga särskilda bestämmelser om hos vilken länsstyrelse betalningen skall deponeras om mottagaren av betalningen är permanent bosatt i utlandet.

7 §. Registrering av information och informationens offentlighet. Enligt 1 mom. registreras den information som avses i artikel 5 i förordningen i Tullstyrelsens register för tullövervakning så som bestäms i nämnda artikel. Det är fråga om tullverkets register, som kan inrättas med stöd av 22 § 1 mom. i den gällande tullagen. Artikel 5.1 i förordningen förutsätter registrering av den information som gäller anmälningar om kontanta medel och den information som erhålls genom de kontroller som avses i artikel 4 i förordningen. Enligt artikel 3 i förordningen skall man registrera uppgifter om anmälnaren, däribland fullständigt namn, födelsedatum och födelseort samt nationalitet. Dessutom registreras de kontanta medlens ägare, den avsedda mottagaren av de kontanta medlen, beloppet och typen av kontanta medel, de kontanta medlens ursprung och avsedda användning, transportvägen och transportmedlet. Enligt artikel 5.2 i förordningen får information i vissa fall registreras också då en person medför summor av kontanta medel som understiger tröskelvärdet för anmälningsplikten. Om det framgår av de kontroller som avses i artikel 4 att en person medför kontanta medel som uppgår till ett belopp som understiger 10 000 euro och om det finns tecken på sådan olaglig verksamhet i anknytning till förflyttningen av kontanta medel som avses i direktivet om penningtvätt, får denna information tillsammans med uppgifter om personens fullständiga namn, födelsedatum och födelseort, nationalitet samt uppgifter om det transportmedel som används registreras. Registrering av information kan komma i fråga t.ex. i fall där en person upprepade gånger inom loppet av en kort tid medför belopp som understiger 10 000 euro till Finland och det finns tecken på penningtvätt.

Enligt 2 mom. skall på hemlighållande av information i det register som avses i 1 mom. tillämpas vad som i tullagen bestäms om hemlighållande av uppgifterna i register för tullövervakning. Enligt 22 § 2 mom. i tullagen skall uppgifterna i register för tullövervakning hållas hemliga, om inte något annat stadgas.

I artikel 5 i förordningen bestäms inte bara om registrering av information, utan också om bearbetning av personuppgifter eller andra uppgifter som erhållits med stöd av förordningen. Även i bestämmelserna om informationsutbyte i artiklarna 6 och 7 i förordningen är det fråga om bearbetning av information, liksom i artikel 8 som gäller överlämnande av uppgifter. Den information som avses i förordningen kan även gälla personuppgifter. För tydlighetens skull innehåller 3 mom. en hänvisning till bestämmelserna i personuppgiftslagen (523/1999) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), som tillämpas om inte annat föreskrivs i någon annan lag.

8 §. Utlämnande av information. I den föreslagna paragrafen bestäms om utlämnande av information till de myndigheter som har ansvar för att bekämpa penningtvätt, de behöriga myndigheterna i övriga medlemsstater, kommissionen och tredjeländer.

Artikel 5 i förordningen gäller överlämnande av information till de myndigheter i medlemsstaten som avses i artikel 6.1 i förordningen om penningtvätt. Den myndighet som i Finland svarar för bekämpning av penningtvätt som avses i direktivet om penningtvätt är centralen för utredning av penningtvätt som finns vid Centralkriminalpolisen. Utan hinder av sekretessbestämmelserna lämnar Tullstyrelsen ut den information som avses i 7 § 1 mom. till centralen för utredning av penningtvätt enligt artikel 5 i förordningen. Med stöd av artikel 5.1 i förordningen utlämnas till centralen för utredning av penningtvätt information om anmälningar och den information som erhålls i de kontroller som avses i artikel 4 i förordningen. Dessutom får Tullstyrelsen till centralen för utredning av penningtvätt lämna ut information som i enlighet med det som anförts ovan kan registreras i fall där en person medför sum-

mor av kontanta medel som understiger tröskelvärdet för anmälningsplikten.

Tullstyrelsen beslutar om utlämnande av den information som avses i 7 § 1 mom. till de behöriga myndigheterna i övriga medlemsstater, kommissionen och tredjeländer i enlighet med artiklarna 6 och 7 i förordningen. Enligt artikel 6.1 i förordningen får den information som erhålls genom anmälningar eller de kontroller som avses i artikel 4 överlämnas till behöriga myndigheter i andra medlemsstater om det finns tecken på att kontantbeloppen har samband med sådan olaglig verksamhet i anknytning till förflyttningen av kontanta medel som avses i direktivet om penningtvätt. Enligt artikel 6.2 i förordningen får informationen även överlämnas till kommissionen om det finns tecken på att kontantbeloppen har samband med bedrägeri eller annan olaglig verksamhet som är till skada för gemenskapens ekonomiska intressen. I fråga om informationsutbyte med övriga medlemsstater och kommissionen iakttas i tillämpliga delar bestämmelserna i rådets förordning (EG) nr 515/97 om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter och om samarbete mellan dessa och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen.

Enligt artikel 7 i förordningen får den information som erhålls enligt förordningen översändas av medlemsstaterna eller av kommissionen även till ett tredjeland inom ramen för ömsesidigt bistånd. Det förutsätts att de behöriga myndigheter som erhåller informationen samtycker till detta och att relevanta nationella bestämmelser och gemenskapsbestämmelser om överföring av personuppgifter till tredjeländer respekteras. Informationsutbytet med tredjeländer kan t.ex. ske i överensstämmelse med Finlands bilaterala avtal om tullsamarbete eller Europeiska gemenskapens protokoll om tullsamarbete.

I paragrafen föreskrivs dessutom att informationen även kan lämnas ut via en teknisk anslutning. I paragrafen konstateras också att den som ber om information skall visa att uppgifterna skyddas på det sätt som avses i 32 § 1 mom. i personuppgiftslagen innan informationen lämnas ut via en teknisk anslutning.

9 §. Förseelse mot anmälningsplikten i fråga om kontanta medel. I den föreslagna paragrafen bestäms på det sätt som artikel 9.1 i förordningen förutsätter om den påföljd som tillämpas om anmälningsplikten enligt artikel 3 i förordningen inte har uppfyllts. I den föreslagna paragrafen bestäms att förseelse mot anmälningsplikten i fråga om kontanta medel skall vara straffbar. Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet försummar anmälningsplikten enligt artikel 3 i förordningen eller lämnar en ofullständig eller oriktig anmälan gör sig skyldig till nämnda brott. Straffet kan vara böter.

Förseelse mot anmälningsplikten i fråga om kontanta medel skall alltså vara straffbar om den har begåtts uppsåtligen eller av oaktsamhet. Bedömningskriterierna för uppsåt och oaktsamhet finns i 3 kap. 6 och 7 § i strafflagen. För förseelse mot anmälningsplikten i fråga om kontanta medel döms man, liksom för tullförseelse, till bötesstraff. För att kunna dömas för förseelse mot anmälningsplikten i fråga om kontanta medel krävs att inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag. Det är nödvändigt att konstatera att straffbestämmelsen är av sekundär karaktär, eftersom förseelse mot anmälningsplikten i fråga om kontanta medel i vissa fall kan vara straffbar enligt en strängare straffbestämmelse. Lämnandet av oriktig eller bristfällig information i anmälan om kontanta medel kan vara straffbart enligt straffbestämmelserna om lämnande av oriktiga personuppgifter i 16 kap. 5 § i strafflagen eller ingivande av osant intyg till myndighet i 16 kap. 8 § i strafflagen. För dessa gärningar döms man till böter eller fängelse i högst sex månader. En förseelse mot anmälningsplikten i fråga om kontanta medel kan även ha anknytning till häleri enligt 32 kap. 1 § i strafflagen eller penningtvättsbrott enligt 32 kap. 6 § i strafflagen. I sådana fall tillämpas de strängare straffbestämmelserna, eftersom försummelse eller lämnande av felaktiga eller bristfälliga uppgifter utgör en viktig del av utförandet av nämnda brott. På uppsåtligt inlämnande av en ofullständig eller oriktig anmälan tillämpas dock inte ovan nämnda straffbestämmelse om ingivande av osant intyg som avses i 16 kap. 8 § i strafflagen. Det anses inte motiverat att ett uppsåt-

ligt lämnande av en ofullständig eller oriktig anmälan skall medföra ett strängare straff än en uppsåtlig försummelse av anmälningsplikten.

Det är skäl att beakta att det beträffande en ringa förseelse mot anmälningsplikten i fråga om kontanta medel kan bli aktuellt att avstå från åtgärder enligt vad som närmare bestäms om ärendet. Enligt 45 § i tullagen kan en tullman t.ex. avstå från att vidta åtgärder för väckande av åtal mot den skyldige, om brottet inte kan förutses medföra strängare straff än böter.

10 §. Ikraftträdande. I paragrafen finns en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse.

2 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 15 juni 2007 då förordningen blir tillämplig.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Bestämmelserna om kroppsvisitation som finns i 5 § i lagförslaget skall utvärderas utifrån det skydd för den personliga integriteten som avses i 7 § 1 mom. i grundlagen. Enligt 7 § 3 mom. i grundlagen får den personliga integriteten inte kränkas godtyckligt eller utan laglig grund. Dessutom kan den bestämmelse i 5 § 1 mom. i lagförslaget som gäller granskning av fordon ha betydelse med tanke på hemfriden, som tryggas i 10 § i grundlagen, eftersom granskningen kan gälla ett fordon som används som bostad.

I 5 § 1 mom. i lagförslaget finns en bestämmelse om den behöriga myndighetens rätt att hejda en person och granska hans eller hennes ytterkläder och resgods när personen reser in i eller ut ur gemenskapen, samt hejda och granska fordon. Användningen av kontrollbefogenheter förutsätter inte en konkret misstanke om brott, men den är bunden till kontrollen av anmälningsplikten i fråga om kontanta medel. En effektiv kontroll av den anmälningsplikt i fråga om kontanta medel som avses i förordningen är i praktiken omöjlig om den behöriga myndigheten saknar den föreslagna kontrollbefogenheten gentemot i princip alla personer och fordon som reser in i eller ut ur gemenskapen. Möj-

ligheten till de kontrollåtgärder som föreslås är en viktig del av tullövervakningens karaktär. Den kontrollbefogenhet som avses i 5 § 1 mom. i lagförslaget motsvarar även de kontrollbefogenheter som avses i 14 § 1 och 2 mom. i tullagen, som tillkommit under medverkan av grundlagsutskottet (GrUU 22/1994), och som används i samband med normal tullövervakning.

I 5 § 2 mom. i lagförslaget finns bestämmelser om sådan kroppsvisitation som omfattar annat än resgods eller ytterkläder, om personen i fråga på sannolika skäl misstänks för att inte fullgöra anmälningsplikten enligt artikel 3 i förordningen. Den kroppsvisitationsbefogenhet som avses i 5 § 2 mom. i lagförslaget är ett administrativt tvångsmedel som kan användas för kontroll av att anmälningsplikten har fullgjorts. I momentet finns också en bestämmelse om den tjänsteman som beslutar om åtgärden. I fråga om kroppsvisitation iakttas i övrigt i tillämpliga delar bestämmelserna i tvångsmedelslagen.

Påföljden för förseelse mot anmälningsplikten i fråga om kontanta medel föreslås vara bötesstraff, vilket innebär att den kroppsvisitation som avses i 15 § i tullagen inte kan utföras på en person som misstänks för förseelse mot den anmälningsplikt som avses i förordningen. Möjligheten att i den föreslagna situationen utföra sådan kroppsvisitation som avses i 5 § 2 mom. är dock nödvändig för kontroll av att anmälningsplikten i fråga om kontanta medel har fullgjorts. Kontanta medel, såsom sedlar, kan medföras gömda under ytterkläderna vilket betyder att de behöriga myndigheterna bör ha möjlighet att granska också andra kläder än bara ytterkläderna och vad som eventuellt finns dolt under dem. Det är skäl att beakta att syftet med den förordning som utgör grund för lagförslaget är att effektivisera kontrollen av förflyttningar av kontanta medel vid Europeiska gemenskapens yttre gräns och medverka till att på gemenskapsnivå stärka bekämpningen av penningtvätt. Eftersom den befogenhet som avses i 5 § 2 mom. i lagförslaget ändå riktar sig mot en person som är misstänkt för en tämligen lindrig förseelse har man gjort granskningströskeln hög genom att använda kriteriet "på sannolika skäl misstänkt" på liknande sätt som i 15 § i tullagen.

Med beaktande av det ovan sagda kan de bestämmelser i 5 § 2 mom. i lagförslaget som gäller kroppsvisitation inte anses begränsa den rätt till personlig integritet som tryggas i grundlagen mer än vad som är nödvändigt för att de samhälleligt viktiga syftena som utgör grunden för lagstiftningen skall uppnås.

I 6 § i lagförslaget finns bestämmelser om administrativa tvångsmedel i fråga om kvarhållande och omhändertagande av kontanta medel. Bestämmelserna innebär en inskränkning av egendomsskyddet för den som äger eller innehar de kontanta medlen och skall därför utvärderas utifrån egendomsskyddet i 15 § 1 mom. i grundlagen.

Det primära syftet med bestämmelserna om kvarhållande och omhändertagande är att ge myndigheterna möjlighet att inhämta upplysningar i misstänkta fall och i synnerhet ge dem tid att avgöra om det finns anledning att inleda förundersökning i ärendet samt besluta om eventuella straffrättsliga tvångsmedel, så att sådana kontanta medel som t.ex. härrör från olaglig verksamhet inte kan flyttas till utlandet eller annars utom räckhåll för myndigheterna. Befogenheten gällande omhändertagande kan i stort sett anses ha samma syfte som den rätt som centralen för utredning av penningtvätt enligt 11 § 3 mom. i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt har att meddela ett förordnande att avstå från att utföra tvivelaktiga affärstransaktioner.

Den föreslagna befogenheten om omhändertagande grundar sig på artikel 4.2 i förordningen enligt vilken den behöriga myndigheten får kvarhålla kontanta medel genom administrativt beslut i enlighet med villkoren i nationell lagstiftning, om anmälningsplikten enligt artikel 3 inte uppfylls. Eftersom behovet av omhändertagandet inte nödvändigtvis

enbart beror på att anmälningsplikten inte uppfyllts, har rätten till kvarhållande och omhändertagande i 6 § 1 mom. i lagförslaget begränsats med krav på att åtgärden skall vara nödvändig för utredning av om det med stöd av annan lagstiftning finns anledning att vidta åtgärder beträffande de kontanta medlen. Maximitiden för omhändertagandet har begränsats till fem vardagar, vilket kan anses motiverat med tanke på myndigheternas behov att utreda ärendet och t.ex. besluta om eventuella straffrättsliga tvångsmedel. Dessutom är tiden motiverad med tanke på att åtgärden begränsar de grundläggande fri- och rättigheterna och eventuellt har negativa konsekvenser för personen i fråga. Den föreslagna tiden motsvarar också den maximitid för vilken centralen för utredning av penningtvätt kan meddela ett förordnande att avstå från att utföra affärstransaktioner. I 6 § 2 mom. föreslås också bestämmelser om återlämnande av kontanta medel och åtgärder som säkerställer personens rättsskydd. Dessutom har beslutsrätten i fråga om åtgärder för omhändertagande i 6 § 1 mom. i lagförslaget avgränsats till att endast gälla tjänstemän i en viss ställning.

De bestämmelser i lagförslaget som gäller kvarhållande och omhändertagande är så som framförts ovan noggrant avgränsade och exakta. Bestämmelserna kan med beaktande av sitt syfte och sina ringa konsekvenser för äganderätten anses oproblematiska med tanke på det egendomsskydd som säkerställs i grundlagen.

Enligt regeringens uppfattning kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan förlägs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om kontroller av kontanta medel som förflyttas över Europeiska gemenskapens gräns

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller kompletterande bestämmelser om tillämpningen i Finland av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1889/2005 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur gemenskapen.

2 §

Behörig myndighet

Den behöriga myndighet som avses i artikel 2 i förordningen är tullverket. När gränsbevakningsväsendet sköter tulluppgifter är även det behörigt.

3 §

Anmälan

En i artikel 3 i förordningen avsedd anmälan om att kontanta medel som avses i artikel 2 i förordningen förs in i eller ut ur gemenskapen till ett värde av minst 10 000 euro skall lämnas till den behöriga myndighet som avses i 2 §.

Tullstyrelsen kan utfärda närmare föreskrifter om anmälningsform, platsen för lämnande av anmälan och om anmälningsförfarandet i övrigt.

4 §

Valutaomräkningskurser

När kontanta medel i utländsk valuta som förs in i eller ut ur landet omräknas i euro skall de omräkningskurser som avses i 7 § i tullagen (1466/1994) och som fastställts av Tullstyrelsen användas.

5 §

Granskningsrätt

För kontroll av att anmälningsplikten enligt artikel 3 i förordningen har fullgjorts har den behöriga myndigheten rätt att hejda en person och granska hans eller hennes ytterkläder och resgods när personen reser in i eller ut ur gemenskapen, samt hejda och granska fordon.

För kontroll av att anmälningsplikten enligt artikel 3 i förordningen har fullgjorts har den behöriga myndigheten rätt att utföra också annan kroppsvisitation än sådan som avses i 1 mom., om personen på sannolika skäl misstänks för att inte ha fullgjort anmälningsplikten enligt artikel 3 i förordningen. Beslut om åtgärden fattas av den tullman som har rätt att besluta om kroppsvisitation enligt 15 § i tullagen, en anhållningsberättigad tjänsteman vid gränsbevakningsväsendet eller en gränsbevakningsman med minst majors grad. I övrigt iakttas i tillämpliga delar vad som i tvångsmedelslagen (450/1987) bestäms om kroppsvisitation.

6 §

Rätt till omhändertagande

Den behöriga myndigheten har rätt att kvarhålla och omhänderta kontanta medel som förs in i eller ut ur gemenskapen, om anmälningsplikten enligt artikel 3 i förordningen inte uppfylls och om åtgärden är nödvändig för utredning av om det med stöd av annan lagstiftning finns anledning att vidta åtgärder beträffande de kontanta medlen. Beslut om åtgärden fattas av den tullman som har rätt att besluta om kroppsvisitation enligt 15 § i tullagen, en anhållningsberättigad tjänsteman vid gränsbevakningsväsendet el-

ler en gränsbevakningsman med minst majors grad.

Till den hos vilken kontanta medel omhändertags skall ges ett intyg över omhändertagandet. Den behöriga myndigheten skall föra bok över omhändertagna kontanta medel. Om inte något annat föreskrivs i lag, skall de kontanta medlen göras tillgängliga för eller återlämnas till personen inom fem vardagar från omhändertagandet i enlighet med vad personen och den behöriga myndigheten separat kommer överens om. Den behöriga myndigheten kan deponera de kontanta medlen hos länsstyrelsen i enlighet med bestämmelserna i lagen om deponering av pengar, värdeandelar, värdepapper eller handlingar som betalning eller till befrielse från annan fullgörelseskyldighet (281/1931). Deponeringen görs hos den länsstyrelse inom vars verksamhetsområde de kontanta medlen har omhändertagits.

7 §

Registrering av information och informationens offentlighet

Den information som avses i artikel 5 i förordningen registreras i Tullstyrelsens register för tullövervakning enligt vad som bestäms i nämnda artikel.

På hemlighållande av informationen i det register som avses i 1 mom. tillämpas vad som i tullagen bestäms om hemlighållande av uppgifterna i register för tullövervakning.

Om inte annat föreskrivs i någon annan lag, tillämpas på de uppgifter som avses i denna lag personuppgiftslagen (523/1999) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

8 §

Utlämnande av information

Tullstyrelsen lämnar utan hinder av sekretessbestämmelserna ut information som avses i 7 § 1 mom. till centralen för utredning av penningtvätt i enlighet med artikel 5 i förordningen och beslutar om utlämnande av informationen till de behöriga myndigheterna i övriga medlemsstater, kommissionen och tredjeländer i enlighet med artiklarna 6 och 7 i förordningen. Informationen kan även lämnas ut via teknisk anslutning. Innan information lämnas ut via teknisk anslutning skall den som ber om informationen visa att uppgifterna skyddas på det sätt som avses i 32 § 1 mom. i personuppgiftslagen.

9 §

Förseelse mot anmälningssplikten i fråga om kontanta medel

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet försummar anmälningssplikten enligt artikel 3 i förordningen eller lämnar en ofullständig eller oriktig anmälan skall, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans, för *förseelse mot anmälningssplikten i fråga om kontanta medel* dömas till böter. På uppsåtligt lämnande av en ofullständig eller oriktig anmälan tillämpas inte 16 kap. 8 § i strafflagen (39/1889).

10 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 15 juni 2007.

Helsingfors den 11 maj 2007

Republikens President

TARJA HALONEN

Finansminister *Jyrki Katainen*